

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Izvješće o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji
Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije
za financijsku godinu 2017.

s odgovorom Zajedničkog poduzeća

SADRŽAJ

	Odlomak
Uvod	1. – 6.
Uspostava Zajedničkog poduzeća F4E	1. – 2.
Upravljanje	3. – 4.
Ciljevi	5.
Resursi	6.
Mišljenje	7. – 29.
Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije	8.
Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom	9.
Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom	10.
Posebna napomena	11. – 20.
Odgovornosti uprave i osoba zaduženih za upravljanje	21. – 23.
Odgovornosti revizora u pogledu revizije računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija	24. – 29.
Proračunsko i financijsko upravljanje	30. – 31.
Izvršenje proračuna za 2017. godinu	30. – 31.
Unutarnje kontrole	32. – 35.
 Prilog – Praćenje mjera poduzetih u pogledu primjedbi iz prijašnjih godina	
 Odgovor Zajedničkog poduzeća	

UVOD

Uspostava Zajedničkog poduzeća F4E

1. Europsko zajedničko poduzeće za ITER¹ i razvoj energije fuzije (Zajedničko poduzeće F4E) osnovano je u ožujku 2007.² na razdoblje od 35 godina. Iako je predviđeno da će se glavna fuzijska postrojenja graditi u Cadaracheu u Francuskoj, sjedište Zajedničkog poduzeća nalazi se u Barceloni.
2. Članove osnivače Zajedničkog poduzeća čine Euratom, koji predstavlja Komisija, države članice Euratoma i Švicarska (koja je s Euratomom sklopila sporazum o suradnji).

Upravljanje

3. Upravljačka struktura Zajedničkog poduzeća F4E uključuje upravni odbor, direktora i ostala tijela. Upravni odbor odgovoran je za nadzor nad aktivnostima Zajedničkog poduzeća koje ono obavlja kako bi postiglo svoje ciljeve. Direktor je odgovoran za svakodnevno upravljanje Zajedničkim poduzećem.
4. Ostala upravna tijela Zajedničkog poduzeća su Ured, Skupina za tehničko savjetovanje, Odbor za nabavu i ugovore, Odbor za administraciju i upravljanje, Revizijski odbor i Skupina za unutarnji pregled.

¹ Međunarodni termonuklearni eksperimentalni reaktor (engl. *International Thermonuclear Experimental Reactor*).

² Odluka Vijeća 2007/198/Euratom od 27. ožujka 2007. o osnivanju Europskog zajedničkog poduzeća za ITER i razvoj energije fuzije i davanju povlastica tom poduzeću (SL L 90, 30.3.2007., str. 58.) izmijenjena Odlukom Vijeća 2013/791/Euratom od 13. prosinca 2013. (SL L 349, 21.12.2013., str. 100.) i Odlukom Vijeća 2015/224 od 10. veljače 2015 (SL L37, 13.2.2015., str. 8.).

Ciljevi

5. Ciljevi Zajedničkog poduzeća F4E su sljedeći³:
- (a) pružanje doprinosa Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) Međunarodnoj organizaciji za energiju fuzije ITER (ITER IO)
 - (b) pružanje doprinosa Euratoma aktivnostima „šireg pristupa” u suradnji s Japanom za brže ostvarivanje energije fuzije
 - (c) priprema i koordinacija programa aktivnosti za pripremu izgradnje demonstracijskih fuzijskih reaktora i povezanih postrojenja uključujući i Međunarodno postrojenje za ozračivanje fuzijskih materijala.

Resursi

6. Završni proračun Zajedničkog poduzeća F4E za 2017. godinu iznosio je 865 milijuna eura (2016.: 720 milijuna eura) za odobrena sredstva za plaćanja i 589 milijuna eura (2016.: 459 milijuna eura) za odobrena sredstva za obveze⁴. Na dan 31. prosinca 2017. Zajedničko poduzeće zapošljavalo je 447 članova osoblja (2016.: 415).

MIŠLJENJE

7. Sud je obavio reviziju:
- (a) računovodstvene dokumentacije Zajedničkog poduzeća, koja se sastoji od financijskih izvještaja⁵ i izvješća o izvršenju proračuna⁶ za financijsku godinu koja je završila 31. prosinca 2017., te

³ Više informacija o Zajedničkom poduzeću F4E i njegovim aktivnostima dostupno je na njegovim internetskim stranicama: <http://www.fusionforenergy.europa.eu>.

⁴ Treća izmjena proračuna koju je upravni odbor odobrio u prosincu 2017.

⁵ Financijski izvještaji sastoje se od bilance, izvještaja o financijskom rezultatu, izvještaja o novčanom toku, izvještaja o promjenama u neto imovini te kratkog prikaza važnih računovodstvenih politika, kao i drugih bilješki s pojašnjenjima.

⁶ Izvješća o izvršenju proračuna sastoje se od izvješća koja objedinjuju sve proračunske operacije i bilješki s pojašnjenjima.

- (b) zakonitosti i pravilnosti transakcija povezanih s tom računovodstvenom dokumentacijom, u skladu s člankom 287. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Mišljenje o pouzdanosti računovodstvene dokumentacije

8. Prema mišljenju Suda računovodstvena dokumentacija Zajedničkog poduzeća za godinu koja je završila 31. prosinca 2017. u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2017. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije. Ta se pravila temelje na međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti prihoda povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

9. Prema mišljenju Suda prihodi povezani s računovodstvenom dokumentacijom za godinu koja je završila 31. prosinca 2017. u svim su značajnim aspektima zakoniti i pravilni.

Mišljenje o zakonitosti i pravilnosti plaćanja povezanih s računovodstvenom dokumentacijom

10. Prema mišljenju Suda plaćanja povezana s računovodstvenom dokumentacijom za godinu koja je završila 31. prosinca 2017. u svim su značajnim aspektima zakonita i pravilna.

Posebna napomena

11. Ne dovodeći u pitanje mišljenja izražena u prethodnom dijelu teksta, Sud želi skrenuti pozornost na pitanje opisano u nastavku. U zaključcima Vijeća EU-a usvojenima 7. srpnja 2010.⁷ odobreno je 6,6 milijardi eura (u vrijednostima iz 2008.) za doprinos Zajedničkog poduzeća fazi izgradnje projekta ITER, pri čemu je dovršetak izgradnje izvorno planiran za 2020. U tu brojku nije uključen iznos od 663 milijuna eura koji je Europska komisija 2010. godine predložila za pokrivanje mogućih nepredviđenih izdataka⁸.

⁷ Zaključci Vijeća o statusu projekta ITER od 7. srpnja 2010. (ref. br.11 902/10).

⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću od 4. svibnja 2010. o statusu projekta ITER i mogućim daljnjim koracima (COM(2010) 226 final).

12. U studenome 2016. Vijeće ITER-a⁹ odobrilo je novi temeljni plan provedbe projekta ITER (opseg, raspored i troškove). Opći raspored projekta¹⁰ odobrili su svi članovi ITER-a¹¹, dok je ukupni trošak projekta odobren *ad referendum*, što znači da je svaki član trebao zatražiti odobrenje projektnih troškova u okviru proračunskog postupka na razini matične vlade.
13. Novim rasporedom koji je podržalo Vijeće ITER-a projekt je podijeljen u četiri faze, pri čemu je prosinac 2025. određen kao rok za dostizanje prve strateške ključne etape u fazi izgradnje projekta (tzv. „Prva plazma”), a prosinac 2035. kao procijenjeni rok dovršetka cjelokupne faze izgradnje, čime je izvorni rok odgođen za 15 godina. Cilj je novog pristupa podjele projekta u faze bolje uskladiti provedbu projekta s prioritetima i ograničenjima svih članova Međunarodne organizacije za ITER.
14. Nakon odobrenja novog temeljnog plana projekta ITER, Zajedničko poduzeće F4E sastavilo je novi raspored i ponovno izračunalo povezane procijenjene troškove na završetku doprinosa Zajedničkog poduzeća fazi izgradnje projekta.
15. Rezultati, koji su predstavljeni upravnom odboru Zajedničkog poduzeća u prosincu 2016., pokazali su da se očekuje da će za fazu izgradnje nakon 2020. biti potrebne dodatne 5,4 milijarde eura (u vrijednostima iz 2008.), što je povećanje od 82 % u odnosu na odobreni proračun od 6,6 milijardi eura (u vrijednostima iz 2008.). Iznos od 6,6 milijardi eura (u vrijednostima iz 2008.) koji je Vijeće EU-a usvojilo 2010. godine sada se smatra gornjom granicom za rashode Zajedničkog poduzeća do 2020.
16. Potrebno je istaknuti da će Zajedničko poduzeće, osim fazi izgradnje, doprinos morati davati i operativnoj fazi projekta nakon 2035.¹² te naknadnim fazama deaktivacije i stavljanja ITER-a izvan pogona. Još nije procijenjen doprinos operativnoj fazi projekta nakon 2035. Međunarodna organizacija za ITER procijenila je da će doprinos Zajedničkog poduzeća F4E fazi deaktivacije iznositi

⁹ 19. sastanak Vijeća ITER-a, 16. i 17. studenoga 2016. Vijeće ITER-a upravno je tijelo Međunarodne organizacije za ITER.

¹⁰ Vijeće ITER-a pregledalo je cjelokupan ažurirani raspored izgradnje projekta, od faze stvaranja „Prve plazme” (2025.) do faze pogona na deuterij-tricij (2035.), kako je predložila Međunarodna organizacija za ITER.

¹¹ Narodna Republika Kina, Republika Indija, Japan, Republika Koreja, Ruska Federacija, Sjedinjene Američke Države i Europska unija.

¹² Očekuje se da će operativna faza projekta ITER trajati do 2037.

95,54 milijuna eura (u vrijednostima iz 2001.), a fazi stavljanja ITER-a izvan pogona 180,2 milijuna eura (u vrijednostima iz 2001.)¹³.

17. Iako je prognoza Zajedničkog poduzeća F4E za „Prvu plazmu” u skladu s rasporedom koji je Međunarodna organizacije za ITER odredila za taj projekt, utvrđeni rok smatra se najranijim tehnički izvedivim datumom¹⁴.

18. Komisija je u lipnju 2017. objavila komunikaciju o doprinosu EU-a izmijenjenom projektu ITER¹⁵, tražeći da joj Europski parlament pruži podršku i da je Vijeće EU-a ovlasti za odobrenje novog temeljnog plana¹⁶ u ime Euratoma.

19. Iako novi temeljni plan ne uključuje nepredviđene situacije, Komisija je u svojoj komunikaciji predložila da bi za nepredviđene situacije bilo primjereno predvidjeti razdoblje od 24 mjeseca u pogledu odstupanja od rokova te iznos od 10 – 20 % u pogledu odstupanja od proračuna¹⁷. Nadalje, mjere poduzete kako bi se poštovala gornja proračunska granica od 6,6 milijardi eura uključivale su odgodu javne nabave i ugradnje svih komponentni koje nisu ključne za fazu „Prve plazme”. Unatoč tome što je napravljen pozitivni pomak prema poboljšanju upravljanja i kontrole u fazi izgradnje projekta ITER, i dalje postoji rizik od daljnjeg povećanja troškova i kašnjenja u provedbi projekta u odnosu na novi predloženi temeljni plan.

20. Ujedinjena Kraljevina obavijestila je 29. ožujka 2017. Europsko vijeće o svojoj odluci o povlačenju iz EU-a i Euratoma. Na temelju pregovara sklopit će se sporazum kojim se utvrđuju uvjeti

¹³ IC-19/07.2.1 Prijedlog ažuriranog ukupnog troška projekta koji je glavni ravnatelj Međunarodne organizacije za ITER iznio na 19. sastanku Vijeća ITER-a održanome 16. i 17. studenoga 2016.

¹⁴ Kako je navedeno u petoj godišnjoj procjeni koju je pripremila neovisna skupina za preispitivanje (31. listopada 2016.) i izvješću voditelja upravljanja projektom Zajedničkog poduzeća F4E koje je dostavljeno upravnom odboru u prosincu 2016.

¹⁵ COM(2017)319 od 14. lipnja 2017. (i priloženi radni dokument službi Komisije SWD(2017) 232 final od 14. lipnja 2017.).

¹⁶ Prijedlozima Komisije, ishodom pregovora o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz Euratoma i višegodišnjim financijskim okvirom za razdoblje nakon 2020. ne dovodi se u pitanje doprinos Euratoma.

¹⁷ COM(2017)319 od 14. lipnja 2017. (i priloženi radni dokument službi Komisije SWD(2017) 232 final od 14. lipnja 2017.), poglavlje V. „ITER: daljnji koraci”.

njezina povlačenja. To može u velikoj mjeri utjecati na buduće aktivnosti Zajedničkog poduzeća F4E i projekta ITER.

Odgovornosti uprave i osoba zaduženih za upravljanje

21. U skladu s člancima 310. – 325. UFEU-a i Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća uprava je odgovorna za pripremu i prikazivanje računovodstvene dokumentacije na temelju međunarodno prihvaćenih računovodstvenih standarda za javni sektor te za zakonitost i pravilnost povezanih transakcija. Ta odgovornost uključuje oblikovanje, uspostavu i provedbu unutarnje kontrole koja je važna za pripremu i prikazivanje financijskih izvještaja u kojima nema značajnog pogrešnog prikazivanja zbog prijevare ili pogreške. Odgovornost je uprave ujedno zajamčiti da su aktivnosti, financijske transakcije i informacije prikazane u financijskim izvještajima u skladu s propisima tijela koja njima upravljaju. Uprava Zajedničkog poduzeća snosi krajnju odgovornost za zakonitost i pravilnost transakcija povezanih s računovodstvenom dokumentacijom.

22. U pripremi računovodstvene dokumentacije odgovornost je uprave procijeniti mogućnost Zajedničkog poduzeća da nastavi s trajnim poslovanjem te po potrebi objavljivati informacije o pitanjima u vezi s trajnošću poslovanja i služiti se računovodstvenim načelom trajnosti poslovanja.

23. Osobe zadužene za upravljanje odgovorne su za nadgledanje procesa financijskog izvještavanja predmetnog subjekta.

Odgovornosti revizora u pogledu revizije računovodstvene dokumentacije i povezanih transakcija

24. Ciljevi su Suda dobiti razumno jamstvo o tome ima li u računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća značajnog pogrešnog prikazivanja i jesu li povezane transakcije zakonite i pravilne te, na temelju provedene revizije, podnijeti Europskom parlamentu i Vijeću ili drugim odgovarajućim tijelima zaduženima za davanje razrješnice izjavu o jamstvu u pogledu pouzdanosti računovodstvene dokumentacije te zakonitosti i pravilnosti povezanih transakcija. Razumno jamstvo visoka je razina jamstva, ali nije garancija da će se revizijom otkriti značajno pogrešno prikazivanje ili neusklađenost u svim slučajevima u kojima oni postoje. Njihov uzrok mogu biti prijevare ili pogreška te se smatraju značajnima ako bi bilo razumno očekivati da bi, pojedinačno ili skupno, mogli utjecati na ekonomske odluke koje korisnici računovodstvene dokumentacije donose na temelju njezina sadržaja.

25. Revizija uključuje postupke kojima se prikupljaju revizijski dokazi o iznosima i objavljenim informacijama u računovodstvenoj dokumentaciji te zakonitosti i pravilnosti povezanih transakcija.

Odabir postupaka ovisi o prosudbi revizora, uključujući procjenu rizika od značajnog pogrešnog prikazivanja u računovodstvenoj dokumentaciji i značajne neusklađenosti povezanih transakcija s uvjetima iz pravnog okvira Europske unije do kojih je došlo zbog prijevare ili pogreške. Pri procjeni tih rizika u obzir se uzima unutarnja kontrola koja je važna za pripremu i vjerno prikazivanje računovodstvene dokumentacije te zakonitost i pravilnost povezanih transakcija kako bi se pripremili primjereni revizijski postupci u danim okolnostima, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o djelotvornosti unutarnje kontrole. Revizija uključuje i evaluaciju primjerenosti primijenjenih računovodstvenih politika, razumnosti računovodstvenih procjena uprave te sveukupnog prikaza računovodstvene dokumentacije.

26. Kad je riječ o prihodima, Sud provjerava sredstva koja su Komisija i drugi dionici stavili Zajedničkom poduzeću na raspolaganje te procjenjuje postupke kojima se ono služi za ubiranje naknada i ostalih prihoda.

27. Kad je riječ o rashodima, Sud ispituje platne transakcije u trenutku nastanka, evidentiranja i prihvaćanja rashoda. Tim su ispitivanjem obuhvaćene sve kategorije plaćanja (uključujući plaćanja za kupnju imovine) u trenutku njihova izvršenja, osim predujmova. Isplate predujmova ispituju se u trenutku u kojem primatelj sredstava dostavi potvrdu o njihovoj pravilnoj uporabi te u kojem Zajedničko poduzeće prihvati tu potvrdu i obračuna predujam, iste godine ili kasnije.

28. U pripremi ovog izvješća i mišljenja Sud je uzeo u obzir reviziju koju je nad računovodstvenom dokumentacijom Zajedničkog poduzeća obavio neovisni vanjski revizor u skladu s člankom 208. stavkom 4. Financijske uredbe EU-a¹⁸.

29. Primjedbama u nastavku ne dovode se u pitanje mišljenja Suda.

¹⁸ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.).

PRORAČUNSKO I FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Izvršenje proračuna za 2017. godinu

30. Završni proračun za 2017. godinu dostupan za izvršenje uključivao je 589 milijuna eura odobrenih sredstava za obveze i 865 milijuna eura odobrenih sredstava za plaćanja. Stope iskorištenosti odobrenih sredstava za obveze i plaćanja iznosile su redom 99,9 % i 96,3 %.

31. Zbog ozbiljnih nedostataka u procesu planiranja proračuna u konačnici je za 2017. bio potreban znatno veći iznos odobrenih sredstava za plaćanja nego što je bilo predviđeno početnim proračunom za 2017. Dok su početna operativna odobrena sredstva za plaćanja koja je u veljači 2017. odobrio upravni odbor iznosila 548,6 milijuna eura, završna odobrena sredstva za plaćanja potrebna za 2017. iznosila su 832,6 milijuna eura, odnosno došlo je do povećanja od 51,8 %. Povrh toga, Zajedničko poduzeće procijenilo je da bi u proračunu za 2018. moglo nedostajati približno 150 milijuna eura odobrenih sredstava za plaćanja.

UNUTARNJE KONTROLE

32. Zajedničko poduzeće F4E nije dosljedno poduzimalo daljnje korake u pogledu izjava o interesima koje je dalo više rukovodstvo¹⁹.

33. Utvrđeni su znatni nedostaci u postupcima interne kontrole i praćenja²⁰ koji su povezani sa zapošljavanjem osoblja na ključna rukovodeća mjesta.

34. Zbog nepravilnosti u postupku zapošljavanja Opći sud Suda Europske unije poništio je tijekom 2018. dvije odluke o zapošljavanju koje je Zajedničko poduzeće F4E donijelo 2015.²¹ Zajedničko poduzeće uložilo je u travnju 2018. žalbu na tu presudu.

¹⁹ Standard upravljanja br. 3 (Etičke i organizacijske vrijednosti).

²⁰ Standard upravljanja br. 3 (Etičke i organizacijske vrijednosti) i standard upravljanja br. 4 (Ljudski resursi).

²¹ Presuda Općeg suda Suda Europske unije od 25. siječnja 2018. u predmetu T-561/16: postupak odabira F4E/CA/ST/FGIV/2015/001.

35. Zbog znatnih nedostataka u strategijama unutarnje komunikacije²² došlo je do propusta u pogledu informiranja relevantnih aktera unutar organizacije o procijenjenim troškovima faze stavljanja ITER-a izvan pogona. Slijedom toga, u računovodstvenoj dokumentaciji za prošlu godinu Zajedničko poduzeće nije prikazalo nikakvu rezervaciju za tu obvezu²³.

Ovo je izvješće usvojilo IV. revizijsko vijeće, kojim predsjedava član Revizorskog suda Neven Mates, na sastanku održanom u Luxembourg 2. listopada 2018.

Za Revizorski sud

Klaus-Heiner Lehne
predsjednik

²² Standard upravljanja br. 15 (Informiranje i komunikacija).

²³ Procijenjena vrijednost te rezervacije na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 85,2 milijuna eura.

Praćenje mjera poduzetih u pogledu primjedbi iz prijašnjih godina

Godina	Primjedba Suda	Faza korektivne mjere (Dovršeno / U tijeku / Predstoji)
	<u>PRIMJEDBE O PRORAČUNSKOM I FINACIJSKOM UPRAVLJANJU</u>	
	<i>Financijsko izvještavanje</i>	
2015.	U bilješkama uz financijske izvještaje, tablici i informacijama navedenima pod naslovom 4.3.1.1. „Postupci nabave za ITER s Međunarodnom organizacijom za ITER“ prikazani su zaključeni ugovori o nabavi (3. stupac) i oni koji su dosad već uknjiženi (4. stupac). Međutim, u tablici se ne prikazuje stvaran stupanj napretka aktivnosti koje su u tijeku. U godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji za 2015. godinu Zajedničko poduzeće F4E nadopunilo je informacije procjenom aktivnosti koje su u tijeku, uzimajući u obzir ukupnu vrijednost potrošnje sredstava za ugovore povezane s postupcima nabave, te grafikonom u kojem se prikazuje postizanje ključnih etapa za svaki postupak nabave potpisan s Međunarodnom agencijom za ITER. Unatoč procjeni prikazanoj u računovodstvenoj dokumentaciji za 2015., potrebno je uložiti dodatne napore za točniji prikaz informacija o stanju i vrijednosti aktivnosti koje je dosad provelo Zajedničko poduzeće.	U tijeku
	<u>PRIMJEDBE O KLJUČNIM KONTROLAMA U NADZORNIM I KONTROLNIM SUSTAVIMA ZAJEDNIČKOG PODUZEĆA</u>	

Godina	Primjedba Suda	Faza korektivne mjere (Dovršeno / U tijeku / Predstoji)
2015.	Zajedničko poduzeće i dalje razvija središnji i jedinstveni sustav za integraciju svih operativnih, finansijskih i proračunskih podataka kojim će se omogućiti redovito praćenje i kontrola procjena, troškova i odstupanja. Na sastancima održanima 8. i 9. lipnja 2015. upravni je odbor odobrio direktorov prijedlog da se u roku od dvije godine uspostavi sustav planiranja resursa poduzeća (ERP).	Dovršeno
2015.	U tijeku je rasprava s Međunarodnom organizacijom za ITER o sustavu za pružanje informacija o stupnju napretka u provedbi aktivnosti (upravljanje ostvarenom vrijednošću) s ciljem poboljšanja ključnih kreditnih etapa tijekom trajanja postupka javne nabave.	U tijeku
	<i>Operativna nabava i bespovratna sredstva</i>	
2015.	Pregovarački postupci činili su 45 % od ukupno 84 operativna javna natječaja pokrenuta 2015. godine (58 % 2014.). Iako je Zajedničko poduzeće tijekom 2015. smanjilo postotak pregovaračkih postupaka, potrebno je uložiti dodatne napore za povećanje konkurentnosti postupaka operativne nabave. Prosječan broj zaprimljenih prijedloga bio je 1,4 po pozivu na podnošenje prijedloga. Rezultat preispitivanja: Pregovarački su postupci 2017. godine i dalje činili 47 % od ukupno 47 operativnih javnih natječaja pokrenutih 2017. (2016.: 45 %). Zajedničko poduzeće poduzelo je tijekom 2017. određene korake za smanjenje postotka pregovaračkih postupaka, no potrebno je uložiti dodatne napore za povećanje konkurentnosti postupaka operativne nabave. Prosječan broj zaprimljenih prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava bio je 1 po pozivu na podnošenje prijedloga.	U tijeku

Godina	Primjedba Suda	Faza korektivne mjere (Dovršeno / U tijeku / Predstoji)
	<u>OSTALA PITANJA</u>	
	<i>Pravni okvir</i>	
2015.	Upravni odbor Zajedničkog poduzeća F4E 2. prosinca 2015. konačno je izmijenio Financijsku uredbu i provedbena pravila Zajedničkog poduzeća radi njihova usklađivanja s novim financijskim okvirom EU-a. U veljači 2016. Europska komisija izrazila je pozitivno mišljenje o izmjenama koje je Zajedničko poduzeće F4E uvelo u svoja financijska pravila, ali je od Zajedničkog poduzeća zahtijevala da razmotri daljnju razradu određenih odredbi svojih provedbenih pravila koje se odnose na posebna izuzeća od Financijske uredbe EU-a i od okvirne financijske uredbe koja se primjenjuje na tijela navedena u članku 208.	Dovršeno
	<i>Prava intelektualnog vlasništva i sektorska politika</i>	
2015.	Upravni odbor Zajedničkog poduzeća usvojio je 27. lipnja 2013. Odluku o provedbi industrijske politike o energiji fuzije i politiku o pravima intelektualnog vlasništva te objavi informacija. Zajedničko poduzeće za svaki je postupak nabave razvilo dokumente o strategiji za nabavu. Sastavljen je kontrolni popis za praćenje provedbe strategije za nabavu u pogledu vlasništva nad novostečenim znanjem za svaki postupak nabave.	Dovršeno
	U tijeku je procjena učinka provedbe tih politika.	U tijeku

Godina	Primjedba Suda	Faza korektivne mjere (Dovršeno / U tijeku / Predstoji)
	<u>UNUTARNJE KONTROLE</u>	
	Strategija za borbu protiv prijevara	
2016.	U lipnju 2015. upravni odbor Zajedničkog poduzeća F4E usvojio je strategiju za borbu protiv prijevara i odgovarajući akcijski plan. Većina aktivnosti provedena je 2016. godine. Međutim, Zajedničko poduzeće nije uvelo poseban alat kojim bi se olakšalo praćenje njegovih aktivnosti povezanih s postupcima nabave, posebice aktivnosti povezanih s procjenom rizika i evaluacijom te fazama postupaka nabave koje se odnose na pregovaranje i dodjelu ugovora.	U tijeku

ODGOVOR ZAJEDNIČKOG PODUZEĆA

31. Zajedničko poduzeće F4E slaže se s nalazom. Valja napomenuti da zahvaljujući podršci Euratoma, koji je osigurao dodatni proračun, taj nedostatak odobrenih sredstava za plaćanje tijekom 2017. nije utjecao na ispunjenje obveza zajedničkog poduzeća F4E prema dobavljačima.

Interno, sustav predviđanja plaćanja potpuno je redizajniran i integriran u novi alat za financijsko upravljanje, ECOSYS, a poboljšana je i interakcija između projektnih timova i jedinice za nabavu koja upravlja ugovorima.

Zbog napredne pripreme predviđanja, zajedničko poduzeće F4E potvrđuje da i na proračun za 2018. utječe nedostatak odobrenih sredstava za plaćanje u iznosu od otprilike 150 milijuna EUR. Zahtjev za prijenos sredstava je u tijeku u općem proračunu EU-a za 2018. kako bi se povećao doprinos Euratoma zajedničkom poduzeću F4E, kojim će se pokriti te dodatne potrebe.

Zahtjev za nacrt proračuna za 2019. i predviđanja za proračune sljedećih godina već su ponovno procijenjeni na temelju napredne metodologije predviđanja i uz pomoć novog alata za planiranje i izvješćivanje ECOSYS.

32. Zajedničko poduzeće F4E poboljšat će svoje trenutačne interne postupke u skladu s Izjavom o interesima višeg rukovodstva. To poboljšanje podrazumijeva da će dopune općih izjava o interesu ili bilo kojih drugih izjava o sukobu interesa službeno pregledati odgovarajući ocjenjivači, uključujući predsjednika Upravnog odbora u slučaju direktora zajedničkog poduzeća F4E.

33. F4E unaprjeđuje proces i postupke odabira kroz projekt poboljšanja koji se trenutno provodi. U tom će kontekstu F4E ojačati svoje postupke uzimanjem u obzir napomena Suda, s ciljem jačanja unutarnje kontrole i kvalitete postupka zapošljavanja.

34. Što se tiče sudske odluke iz 2018. kojom se poništava jedan postupak odabira u zajedničkom poduzeću F4E, zajedničko poduzeće F4E želi jasno istaknuti da je, iako je odluku moralo provesti, podnijelo i žalbu protiv nje. Treba napomenuti da je ovaj slučaj uključivao i postupak pred Europskim ombudsmanom, koji je utvrdio da je pritužba neutemeljena i donio odluku u korist zajedničkog poduzeća F4E.

35. U dogovoru s Revizorskim sudom, zajedničko poduzeće F4E priznalo je u svojim završnim računima za 2017. rezervaciju za troškove stavljanja izvan pogona.

U vezi s nedostacima u unutarnjoj komunikaciji, zajedničko poduzeće F4E će ih riješiti sljedećim aktivnostima:

- Unutarnji proces zajedničkog poduzeća F4E „Godišnji izvještaj - otvaranje / zatvaranje financijske godine” ažurirat će se radi razjašnjenja informacija potrebnih za račune u vezi s rezervacijama i nepredviđenim obvezama. Konkretno, od Odjela za upravljanje

projektima i od Skupine za proračun bit će zatraženo godišnje ažuriranje u vezi sa statusom troškova stavljanja izvan pogona i deaktiviranja i svim drugim događajima ili informacijama koje mogu utjecati na račune.

- Više rukovodstvo (i u većini slučajeva voditelj komercijalnog odjela) prenijet će računovodstvenom službeniku zajedničkog poduzeća F4E sve relevantne informacije, a posebice odluke Upravljačkog savjetodavnog odbora i odluka Vijeća organizacije ITER.

Radnje poduzete u vezi s komentarima prethodnih godina

2015. - Prikaz računovodstvene dokumentacije

Zajedničko poduzeće F4E trenutačno koristi kredit organizacije ITER kao svoj sustav upravljanja ostvarenom vrijednošću (EVM) i to, zajedno s praćenjem ključnih točaka i analizom trendova, predstavlja jednu od metoda praćenja napretka vlastitih aktivnosti.

Krajem 2017. Upravni odbor imenovao je Radnu skupinu (WG) s ciljem definiranja poboljšanog načina izvještavanja iz zajedničkog poduzeća F4E, uključujući zadatak definiranja prikladnog sustava upravljanja ostvarenom vrijednošću. Rad je u tijeku, a voditelj Radne skupine treba izvijestiti o napretku na sastanku Upravnog odbora u srpnju 2018.

2015. – Komentari o ključnim kontrolama u nadzornim i kontrolnim sustavima Zajedničkog poduzeća

Drugi stavak: Ažuriranje kreditnog profila uz nabavu pokrenuto je u suradnji s organizacijom ITER kako bi bio bliži vrijednosti stvarnog rada obavljenog kroz različite faze projekta (tj. dizajn, proizvodnja, isporuka, instalacija). Neke odgode utjecale su na taj posao, a novi datum završetka ovih aktivnosti predviđen je za kraj prosinca 2018.

2015. – Operativna nabava i bespovratna sredstva

Unatoč novim nastojanjima u području komunikacije i širenja informacija, osobito u kontekstu integriranja nove Financijske uredbe, brojke za pregovaračke postupke u 2017. ostale su slične kao i prethodnih godina (47 % ukupne vrijednosti u 2017. naspram 49 % u 2016., 45 % u 2015. i 58 % u 2014.).

Ipak, valja napomenuti da je većina tih postupaka bila za pregovaračke postupke niske vrijednosti ispod praga određenog za objavljivanje iz Direktive te u potpunosti u skladu s Financijskom uredbom zajedničkog poduzeća F4E. Ti pregovarački postupci niske vrijednosti predstavljaju dugoročni prosjek od oko 40 % godišnjeg broja ugovora zajedničkog poduzeća F4E, ali predstavljaju tek nešto manje od 1 % godišnjeg proračuna za obveze.

Uporabom pregovaračkih postupaka u tim slučajevima (unutar granica koje nameće Financijska uredba zajedničkog poduzeća F4E) odgovara na zabrinutost za valjano financijsko upravljanje jer to zajedničkom poduzeću F4E omogućuje smanjenje vremena do ugovora, brže reagiranje na potrebe projekta i učinkovitije usmjeravanje korištenja internih resursa na nabave visoke vrijednosti. Stoga zajedničko poduzeće F4E smatra da radnje za dodatno smanjenje pregovaračkih postupaka niske vrijednosti nisu potrebne jer je to u skladu s načelima i odredbama Financijske uredbe.

Preostali dio pregovaračkih postupaka, a uobičajeno su to ugovori više vrijednosti (prosječno 5 % od ukupnog broja postupaka), odraz su složenog i inovativnog konteksta u kojem funkcionira zajedničko poduzeće F4E. Značajke tržišta fuzijske tehnologije takve su da u mnogim slučajevima postoje vrlo ograničeni kapaciteti u državama članicama, ali i širom svijeta. To često dovodi do slabe konkurencije, do duopola ili monopola ili čak do izostanka sudjelovanja u postupcima javne nabave.

Od 2012. zajedničko poduzeće F4E ulaže veće napore u širenje informacija, ali odaziv na njegove operativne pozive ostao je u prosjeku niži od željenog. Prema mišljenju zajedničkog poduzeća F4E, glavni uzrok nije nedostatak vidljivosti, nego sporadična priroda nabava zajedničkog poduzeća F4E. Raspravom s drugim velikim kupcima znanstvene infrastrukture u Europi, zajedničko poduzeće F4E došlo je do zaključka da je priroda aktivnosti povezanih s opsegom velikih znanstvenih i tehnoloških projekata takva da je ograničena konkurencija na žalost činjenica, a na to pojedini javni naručitelj može imati tek skroman utjecaj. Ovaj zaključak dijele i druga tijela s ugovornim ovlastima koja upravljaju sličnim projektima u Europi.

Kao posljedica toga, tijekom 2016. zajedničko poduzeće F4E pokrenulo je forum koji uključuje vrlo slične, pionirske projekte u Europi. Kroz ovaj forum različite organizacije sa sličnim projektnim izazovima (posebice u vezi s niskim angažmanom i sudjelovanjem industrije) počele su raditi zajedno kako bi ih rješavale na koordiniraniji i učinkovitiji način. Među ključnim je idejama nastalim tijekom ovog foruma pokušaj stvaranja jedinstvenog tržišta za velike znanstvene projekte koje će biti stabilnije i veće te koje će moći u većoj mjeri pobuditi zanimanje poduzeća.

Prvi događaj na forumu usmjeren na industriju održan je u Danskoj krajem veljače 2018., uz sudjelovanje 1037 delegata koji su predstavljali 530 tvrtki i javnih organizacija iz 29 zemalja. Povratne informacije industrije i javnih sudionika nakon događaja bile su vrlo pozitivne, a u lipnju 2018. sudionici foruma (F4E, ESA, ESO, CERN, EMBL, ESRF, ESS, XFEL, ILL) jednoglasnom su odlukom prihvatili kandidature za organizaciju drugog velikog događaja 2020. i proširenje članstva u forumu drugim organizacijama od europskog interesa sa sličnim velikim projektima visoke tehnologije.

2015. – Prava intelektualnog vlasništva i industrijska politika

Drugi stavak: Zajedničko poduzeće F4E aktivno je surađivalo s društvima Trinomics i Cambridge Econometrics, nezavisnim konzultantima za ekonomsku politiku, koji su za Europsku komisiju izradili studiju o „utjecaju aktivnosti organizacije ITER u Europskoj uniji”. Studija je dovršena u travnju 2018. Glavni rezultati studije navedeni su u nastavku.

- Što se tiče učinkovitosti industrijske politike zajedničkog poduzeća F4E, rezultati ekonometrijskog modeliranja pokazuju da su sredstva utrošena na projekt ITER generirala oko 34 000 radnih godina između 2008. i 2017. Pozitivan učinak nastaviti će se i u budućnosti, sve do završetka izgradnje projekta ITER.

Ako usporedimo ekonomski povrat od projekta ITER i otvaranje novih radnih mjesta s alternativnim scenarijem potrošnje u Europskoj uniji (s neutralnom raspodjelom rashoda za sve gospodarske sektore), procjenjuje se da će projekt ITER između 2008. i 2030. državama članicama Europske unije donijeti ukupnu neto dobit od 586 milijuna EUR.

- Što se tiče intelektualnog vlasništva i širenja informacija, istraživanje zaključuje da se navedena neto dobit može značajno povećati nusproduktima i daljnjom inovativnošću koju potiču tvrtke koje rade na projektu ITER te razvojem novih tehnologija i proizvoda. Iako su rezultati modela indikativni, oni upućuju na to da se gospodarski učinak povećava za dodatnih 25 - 60 % ili više zbog tih učinaka.

Kako bi se dobila maksimalna korist od ovih dodatnih učinaka, istraživanje sugerira da treba pojačati aktivnosti prijenosa tehnologije oko projekta ITER. Iskustva iz CERN-a i ESA-e pokazuju da je za uspostavljanje učinkovitog sustava prijenosa tehnologije potrebno mnogo vremena, ali je ključno za poboljšanje utjecaja javnih ulaganja.

Zajedničko poduzeće F4E već je tijekom 2017., crpeći inspiraciju iz modela ESA, pokrenulo preliminarne aktivnosti za uspostavljanje programa prijenosa tehnologije u suradnji s konzorcijem EUROfusion. Tijekom 2018. planira se početak prve faze ovog programa.

2016. – Strategija za borbu protiv prijevара

U skladu s preporukom 3.5 iz Strategije za borbu protiv prijevара, zajedničko poduzeće F4E utvrdilo je u veljači 2018. vlastiti skup pokazatelja rizika od prijevара u nabavi: upozorenja. Svrha popisa upozorenja je definiranje pokazatelja specifičnih za aktivnosti nabave zajedničkog poduzeća F4E, koji se temelje na karakteristikama natječaja, analizi tržišta i sustava nabave, kako bi se među osobljem zaduženim za nabavu podigla svijest o ključnim točkama koje treba provjeriti u postupku nabave.

Popis pokazatelja smatra se preduvjetom za razvoj IT alata za borbu protiv prijevара koji je predviđen za olakšavanje praćenja aktivnosti zajedničkog poduzeća F4E u vezi s postupcima nabave. Međutim, u siječnju 2018. procjena složenosti razvoja alata koji bi pružao sve potrebne funkcije pokazala je da bi to bilo preteško za zajedničko poduzeće F4E kao samostalnu agenciju Europske unije.

Slijedom toga, razmatrana su druga, jednostavnija i brža rješenja koja još uvijek pružaju dostatnu razinu sigurnosti te je zajedničko poduzeće F4E odlučilo izraditi svoj unutarnji kontrolni popis za borbu protiv prijevара na temelju svojeg Popisa pokazatelja rizika od prijevара u nabavi - upozorenja. Kontrolni popis za borbu protiv prijevара prihvaćen je u svibnju 2018. i stupa na snagu 1. srpnja 2018. Kada je to primjenjivo, kontrolni će popis najmanje dvaput tijekom postupka nabave (prilikom dodjele i sklapanja ugovora) ispunjavati i potpisivati dva različita izvršitelja zasebno, i to tehnički voditelj projekta i voditelj za poslove nabave i ugovaranja kako bi se osigurala potpuna transparentnost. Ako je potrebno, svaki član osoblja zajedničkog poduzeća F4E može upotrijebiti kontrolni popis za izdavanje upozorenja u bilo kojoj fazi procesa nabave. Primjena kontrolnog popisa uvodi se u unutarnje procese zajedničkog poduzeća F4E, zajedno sa svim drugim promjenama vezanim uz Projekt poboljšanja nabave.